

KS innspill til høring i Utenriks- og forsvarskomiteen vedrørende Prop. 1 S (2022-2023) Statsbudsjettet 2023

Vi viser til kapittel 159.73 (Ukraina og naboland) under programområde 03 Internasjonal bistand. KS ber om at det åpnes for å gi midler til kommune-til-kommunesamarbeid mellom Norge og Ukraina.

KS har mer enn ti års erfaring med å drive prosjekter i Ukraina, for å støtte desentralisering og utviklingen av et godt styresett. Med basis i vår erfaring, er vi er veldig sikre på at den omfattende og vellykkede desentraliseringsreformen, som flyttet en betydelig mengde oppgaver og ressurser fra sentralt til lokalt nivå, sammen med innbyggernes høye tillit til lokale myndigheter i Ukraina, har bidratt til den sterke lokale mobiliseringen vi har sett i år.

Norske kommuner har både stor vilje og bred kompetanse til å aktivt støtte ukrainske kommuner. Gjennom et kommune-til-kommunesamarbeid vil det være mulig å utnytte det betydelige potensialet norsk kommunesektor har i å gjenoppbygge lokalsamfunn i Ukraina, og styrke ukrainske lokale myndigheter som demokratiske aktører.

Gjenoppbyggingen av Ukraina dreier seg ikke bare om bygg og infrastruktur, men like mye om samfunn. Uten en helhetlig samfunnsutvikling er det overhengende risiko for hjerneflukt til nabolandene, og det ukrainske samfunn vil vanskelig kunne gjenreise seg.

Per dags dato finnes det ikke mekanismer for å legge til rette for eller finansiere slike kommune-til-kommunesamarbeid. For et par år siden ble finansieringsmåten lagt om, slik at støtten nå kun går gjennom multilaterale organisasjoner eller store profesjonelle bistandsaktører. Vi mener det på nytt bør legges til rette for at finansiell støtte kan gis gjennom flere norske kompetansemiljøer. Det vil åpne for midler til kommune-til-kommunesamarbeid mellom Norge og Ukraina.

Et slikt samarbeid vil gjøre det mulig for norske kommuner å bidra målrettet til spesifikke partnere i Ukraina som man kan bygge relasjoner med over tid, og dermed yte hjelp på en bred front med støtte og engasjement fra hele lokalsamfunnet, inkludert frivillige organisasjoner, lokalt næringsliv, etc. På en slik måte vil man kunne frigjøre det fulle potensialet som ligger i norsk kommunesektor for å gi effektiv støtte til Ukraina i denne svært krevende situasjonen.

I konseptet for kommunesamarbeid som KS allerede har utviklet legges det vekt på både kortsiktige og langsiktige tiltak. Forbindelsene som etableres mellom norske og ukrainske kommuner for å avhjelpe med mer akutte behov kan danne utgangspunkt for langvarig samarbeid rundt gjenoppbygging og utvikling, samt styrking av lokaldemokratiet. Dette samarbeidet vil også være til nytte for norske kommuner, som bl.a. vil kunne få verdifull kunnskap om beredskap og håndtering av krisesituasjoner fra de erfaringene som deres ukrainske samarbeidspartnere har opparbeidet seg i løpet av det siste årets krigshandlinger.

For å matche ukrainske og norske kommuner er KS i gang med å utarbeide en oversikt over kompetanse og kapasitet i individuelle norske kommuner som har uttrykt interesse for å engasjere seg i Ukraina. Målet er å matche den innrapporterte kompetansen og kapasiteten best mulig med behovene hos potensielle ukrainske partnere. Dette gjøres i tett samarbeid med AUC. De ukrainske samarbeidskommuner vil bli inndelt i to hovedkategorier

Kommuner i krigssonen som har blitt påført betydelige ødeleggelser av infrastruktur og bygningsmasse, hvor sosiale nettverk er brutt grunnet innbyggere som har flyktet eller blitt drept, og hvor administrative systemer må bygges opp igjen etter å ha blitt både fysisk og institusjonelt ødelagt.

Kommuner utenfor krigssonen som trenger støtte av mer institusjonell karakter for å håndtere utfordringer i etterkant av krigen. Mange av disse har mottatt et stort antall internt fordrevne personer med behov for integrering og med traumer som må bearbeides. Her kan de norske samarbeidskommunene dele kunnskap og erfaringer om mottak og integrering av flyktninger.

Prosessen rundt etableringen av dette norsk-ukrainske kommunesamarbeidet ivaretas av KS og AUC, og vil bli koordinert med initiativer igangsatt av EU og Europarådet, samt andre europeiske og internasjonale paraplyorganisasjoner.